

Frembringelse foregaar; og at han saa opnaar i Løbet af 100 Aar under de nuværende Forhold at saa sin Kapital, fordoblet 10 Gange, tilbage igen, og har stadig den samme Kapital. Dette forklares ikke ud fra flige Talemaader som, at Renten er Beje af Kapitalen, for alle de Ting, der lejes ud, slides ved Brug, men den Kapital, der ublaanes, slides ikke ved Brug. Den vokser tværtimod efterhaanden op ved, at flere og flere Menneskers Arbejde inddrages under den, og bliver til sidst en Landeplage for det menneskelige Arbejde og for alle andre. Det er i Virkeligheden en sand Ødelæggelse. Deri ligger en Ting, som jo er saa klart set af Socialismen, og som man, hvad man end ellers mener, om denne — den ligger jo ikke for her — vil komme til at beskæftige sig med, hvis vi overhovedet ville skabe taalelige Vilkaar saa vel for dem, der skulle dyrke Jorden, som for alt andet Arbejde. Jeg har altsaa principielt set Sympati for denne Lov, fordi den gaar i den rigtige Retning, og fordi man ikke kan sige om den, at den søger ensidig at begunstige f. Eks. Agravnerne ved at glemme andre Samfundsklasser. Den rammer alle dem, som tage Penge til Laans baade i Land og By, baade i og uden for Hovedstaden, og for saa vidt har jeg altsaa ikke nogen principiel Indvending imod den. Derimod er jeg naturligvis meget klar over, at dens Virkning meget vel kan blive ringe. Jeg maa dog sige, at jeg kan ikke se andet, end at dens Virkning maa kunne blive temmelig vid, thi Forholdet er det, at i det Øjeblik dette Lovforslag vedtages, synes jeg, det maa opfattes som en Tilkenbegivelse af, at Lovgivningsmagten i Virkeligheden opfatter enhver anden Rente paa første Klasses Sikkerhed som en Slags Ubillighed, som altsaa kun særegne Forhold kunne berettige og kun særegne Omstændigheder gøre rimelig og forstaaelig. Det, tror jeg, vil dog i nogen Maade gøre Rytte, om det kom frem, om det blev forstaaet over alt i Landet, at det er Lovgivningsmagtens Opfattelse, at enhver anden Rente end netop $3\frac{1}{2}$ pCt. i faste Ejendomme og navnlig paa første Klasses Sikkerhed, er en Rente, som i Virkeligheden indeholder en Ubillighed, som kun særlige Omstændigheder kunne forsvare. Det, tror jeg, vil have nogen Betydning, og navnlig tror jeg, det f. Eks. vil kunne medvirke til, at det vil være lettere for mange Sparekasser og andre Institutioner at foretage Rentenedsættelse fra deres Side i Forhold til deres Debitorer. Jeg tænker mig, at Loven dog kunde saa nogen Betydning ved at falde sammen med den almindelige Opinion, som der er

for Nedsættelse af Renten, og derved bevirke, at alle Sparekasser og andre Institutioner efterhaanden nødes til at sætte Renten ned saaledes, at den altsaa bliver gennemgaaende $3\frac{1}{2}$ pCt. Jeg er derfor ikke ganske vis paa, at det er givet, at Lovforslaget ikke vil have en Rentenedsættelse til Følge, men jeg skal ganske vist indrømme det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 4de Valgkreds (Alberti), at det er et daarligt Eksempel, de offentlige Institutioner give, naar de under saadaune Forhold nægte at nedsætte Renten. Jeg tror ogsaa, at det vil være dem ganske umuligt at holde derpaa i Længden. I det Øjeblik et Lovforslag som dette gaar igennem, ser jeg ikke andet, end at det naturlige Resultat maa blive, at de offentlige Institutioner, der under ogsaa Overformynderiet, ville blive nødtte til at nedsætte Renten til $3\frac{1}{2}$ pCt. Det er jo nemlig klart, at naar man overhovedet er inde paa den Opfattelse, at Renten bør ned under de nuværende Forhold, at det er den eneste Vej, ad hvilken Arbejdet og Samfundets Næringsveje kan have sin Stilling: den lykkelige og beskattede Rente, saa maa man ogsaa komme til, at Hensynet til en eller anden umyndig eller Vegetarhyder ikke kan være afgørende. Det forekommer mig ikke at være noget Argument af virkelig Bægt. Derfor venter jeg, at dette Lovforslag skulde blive Indledning til, at det Maal kunde naas, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 4de Valgkreds havde. Det vilde gøre mig ondt, hvis det ikke er Meningen at forberede dette Maal, hvis det er Meningen, at Staten skal fortsætte med at være den eneste, der tager 4 pCt. Rente, med andre Ord, den eneste, der i Virkeligheden driver Lager. Den Omstændighed, at det skulde være haardt for Debitorerne, som svare 4 pCt., at de blive Lagerkarle, fordi de ikke have Bevilling, kan jeg heller ikke tillægge nogen videre Betydning. Nu er Forholdet det, at hvis man tager $4\frac{1}{2}$ pCt., bliver man Lagerkarl, naar man glemmer at sikre sig Bevilling. Hvorfor det er værre at blive Lagerkarl til 4 pCt. end til $4\frac{1}{4}$ pCt., tror jeg, man egentlig vil have lidt vanskeligt med at gøre begribeligt, ad praktisk Vej — maafte ikke ad teoretisk, det skal jeg ikke nærmere udtale mig om. Jeg ser derfor ikke rettere, end at ganske vist er dette Lovforslag overordentlig lidet, men jeg opfatter det som en Udtalelse af, at paa første Klasses Sikkerhed misbilliger den samlede Lovgivningsmagts Faktorer, at der tages højere Rente end $3\frac{1}{2}$ pCt., og saa tror jeg, det er en Vej, som vil føre til